

— Харьков : Изд-во НУА, 2010. — 56 с. — (E-internationalization for collaborative learning).

14. *Омельянчук А.І., Сікорська І.М.* Міжнародне співробітництво ДОНДУУ: досвід та перспективи. — [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/pspo/2007_14_1/doc_pdf/omelbyanchyk.pdf

15. Освіта України — 2011: Інформаційно-аналітичні матеріали про діяльність Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України у 2011 році / Уклад.: О.А. Удод, К.М. Левківський, В.П. Погребняк, О.В. Дашковська, Д.Б. Панасевич, А.К. Солоденко. За загальною редакцією Табачника Д.В., Міністра освіти і науки, молоді та спорту України. МОНМСУ. К.2012 <http://www.mon.gov.ua/index.php/ua/diyalnist/reforma-osviti/174-diyalnist/reforma-osviti/10540>

16. Основні показники діяльності вищих навчальних закладів України на початок 2010/11 навчального року. Статистичний бюлетень. Державна служба статистики України. — К., 2012. — С. 122.

17. *Полухтович Т.Г.* Інтеграція вищої освіти України в умовх глобалізації // Вісник СевНТУ: зб. наук. пр. Вип. 127/2012. Серія: Педагогіка. — Севастополь, 2012. — С. 184—187.

18. *Шевченко Л. С.* Транснаціональна освіта в контексті економічної безпеки України // Вісник Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого. Серія: Економічна теорія та право Збірник наукових праць. — №2. — 2011 [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vnyua_etp/2011_1/02_Shevc.pdf

19. *Шутаєва О.О.* Маркетинг на світовому ринку освітніх послуг: інструменти та механізми // Ученые записки Таврического национального университета имени В.И. Вернадского Серия «Экономика и управление». — Том 25 (64). — № 1. — 2012. — С. 223—231.

20. Eurostat. Education and training [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/education/data/main_tables

21. Eurostat. Research and development expenditure, by sectors of performance, % of GDP [Електронний ресурс]. Режим доступу:

22. OECD, Education at a Glance 2012: OECD Indicators, OECD Publishing. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://dx.doi.org/10.1787/eag-2012-en>

Статтю подано до редакції 20.10.2012 р.

УДК 658. 152

З. Д. Калініченко, канд. екон. наук, доцент,
Донецький національний технічний університет

РОЗВИТОК ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНИХ ЗВ'ЯЗКІВ У СТРАТЕГІЇ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ УКРАЇНИ

АНОТАЦІЯ. Проблемні напрямки просування української економіки на зовнішні ринки розглядаються у контексті глобалізаційних процесів. Тенденції, що намітилися у міжнародних відносинах, потребують переведення технічного стану виробництва вітчизняних підприємств на більш раціональні та інноваційні принципи. Україна накопичує досвід та стикається з проблемами у здійсненні глибинних процесів інтеграції та процесів протистояння впливу інших держав на розвиток зовнішньоторговельних зв'язків у стратегії економічного зростання України

КЛЮЧОВІ СЛОВА: зовнішньоторговельні зв'язки, інтенсивний розвиток, стратегія, економічний ріст, Україна

АННОТАЦИЯ. Проблемные направления продвижения украинской экономики на внешние рынки рассматриваются в контексте глобализационных процессов. Тенденции, которые наметились в международных отношениях, нуждаются в переводе технического состояния производств отечественных предприятий на более рациональные и инновационные принципы. Украина накапливает опыт и сталкивается с проблемами в осуществлении процессов интеграции и процессов протистояния влиянию других государств на развитие внешнеторговых связей в стратегии экономического роста Украины

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: внешнеторговые связи, интенсивное развитие, стратегия, экономический рост, Украина

ABSTRACT. The article considers the major problem issues in solving the strategic task of our country modernization. It grounds the necessity of developing the long-term strategy of economic development which would take into account the disinterest of developed countries in Ukraine's moving away from the raw material orientation of its economy and strengthening its position in high-tech industries; consisting of direct foreign investment is analysed of Ukraine and certainly and the world tendencies of FDI are described in a after crisis period. Problems and prospects of the investment providing of economy are exposed.

KEYWORDS: strategic landmarks; competitive environment; system of social stimuli; economic growth; R&D structural policy, Ukraine

Економічна система України занадто уразлива в сучасному глобалізованому світі. У числі першочергових завдань — процеси забезпечення стійкого економічного розвитку. **Головне завдання дослідження** — оцінка впливу та розробка механізмів регулювання економіки на макро- та мікрорівні з урахуванням глобалізаційних процесів.

Аналіз останніх джерел та публікацій. Тема розвитку зовнішньоторговельних зв'язків у стратегії економічного зростання розглянута в роботах Лук'яненко Д.Г. [5], Козака Ю.Г. [4], Звонової О.І. [6], Мірошніченко О.В. [4], Кругленко П.М. [6] У роботах цих авторів досить широко висвітлено питання формування та виконання стратегій державного розвитку, однак, є не розглянуті проблеми щодо просування української економіки на зовнішні ринки, проблеми зміни інститутів і механізмів системи державних замовлень та вдосконалення застосування державних інститутів і важелів впливу на просування української економіки на зовнішні ринки.

Вироблення стратегії економічного зростання має спиратися на пошук і закріплення країною свого місця у світовому поділі праці, здійснення структурних зрушень з метою створення та просування на внутрішній і зовнішній ринки вітчизняних високотехнологічних виробів, машин та устаткування, різноманітних товарів і послуг для задоволення потреб людини й суспільства в основних сферах життєдіяльності. Завдяки цьому залежність від сировинного експорту, яка зумовлює прив'язку до імпортних енергетичних джерел, має послабитися, а такі фактори економічного розвитку, як трудовий, освітній і науковий потенціал нації, — активізуватися, структури економіки України та розвинутих європейських країн — зблизитися, що є основою економічної інтеграції нашої країни в Європейський Союз.

Кожна країна, якщо вона хоче просуватися по шляху глобалізації, не може стояти осторонь від тенденцій, що намітилися, у розвитку міжнародних відносин. Це повною мірою стосується й України. Останнє десятиріччя характеризується зростанням відкритості національних ринків, зростанням обсягу виробництва експортованих товарів і деякими прогресивними структурними змінами у ньому (зростання частки машин та устаткування, хімічних товарів, падіння частки сировини, ін.). Генеральний показник цих процесів — більш інтенсивний розвиток зовнішньоторговельних зв'язків порівняно з економічним зростанням взагалі.

Виклад основного матеріалу. Для індустріально-розвинутих країн зі зрілою ринковою економікою переважним напрямком участі в глобалізованих процесах усе більше стає рух капіталу, співробітництво у фінансовій сфері. Зовнішні інвестиції відіграють особливу роль серед форм міжнародного руху капіталу. При переході товарного виробництва до стадії світового господарства виникає міжнародне переміщення вже не тільки товару, але й факторів його виробництва, насамперед капіталу у формі прямих інвестицій. Для України, як і для більшості країн, такими напрямками є зовнішня торгівля, інтеграційні процеси та інвестування. Необхідність розвитку цих напрямків *актуалізує вибраний автором об'єкт дослідження*.

З огляду на потреби великомасштабної модернізації виробничих процесів на основі імпорту передових технологій, зміцнення зовнішніх зв'язків є стратегічною ціллю національної політики. Нині ж переважає експорт засобів нагромадження, а не їх імпорт і спрямування на потреби внутрішньої модернізації. Вертикальна інтеграція компаній охоплює найбільш очевидні й близькі стадії виробничого циклу [5]. Здійснюються глибинні процеси інтеграції, при яких установлюється контроль над виробництвом товарів, матеріалів, напівфабрикатів та інших складових.

Важливими критеріями класифікації організаційних форм інтеграції поряд із власністю є наявність виробничої кооперації або пов'язаність бізнесу. Специфічними для України можна вважати такі види інтегрованих структур:

адміністративні — це концерни й холдинги, в основі яких лежать відносини власності;

договірні — це засновані на договірних відносинах вертикальні маркетингові мережі й інші мережні структури, засновані на пов'язаності бізнес-процесів;

франчайзингові — як слідує з назви, основою інтеграції підприємств у цьому випадку є договір франчайзингу, що найчастіше використовується при прямій вертикальній інтеграції. Це гібридна форма інтеграції, заснована на сполученні договірних і адміністративних принципів.

Слід констатувати, що ще не надають упевненості одержання вигід від участі України в глобальних процесах макроекономічні показники (ВВП, середня заробітна плата й ін.), фінансові індикатори (платоспроможність, ліквідність), політичний фактор. Лише в останні роки підвищують довіру до України бюджетна політика, збільшення валових резервів, ріст кредитного рейтингу [6]. Ситуація, що склалася, і прогноз цих рейтингів пов'язані з поліпшенням економічної ситуації.

Захист національних інтересів може бути реальним і стане таким лише за умови, якщо великий національний капітал разом з дрібним виробництвом визначатимуть зовнішню і внутрішню політику держави. І в тому, що саме ця тенденція стає

провідною в соціально-економічному житті України, сумніватися вже не доводиться. Щоправда, вітчизняний капітал ще слабкий і недостатньо вимогливий до бюрократичного апарату країни, який замість реальних дій займається багатослів'ям щодо «захисту» вітчизняного виробника.

Визначаючи макроекономічні успіхи України, різні агенства звертають увагу на ризики структурних проблем, пов'язані з недостатньою захищеністю прав власності, податковими порушеннями, неплатежами, збитковими підприємствами, корупцією, низьким рівнем іноземних інвестицій, невисокою капіталізацією банків, неефективним енергетичним сектором і залежністю від експорту металів.

При цьому варто констатувати, що Україна по багатьох показниках перебуває на «задворках» світової економіки. З 75 країн, внесених у «Звіт про глобальну конкурентоспроможність» (Global Competitiveness Report), Україна займає місце десь серед слабкорозвинених країн. Дослідження конкурентоспроможності базується на статистичних даних країни й опитуванні 4600 керівників підприємств із приводу оцінки таких факторів: ефективність урядових інститутів, міцність посередницьких зв'язків, економічна культура, природа конкурентних стратегій і ін. [3].

Актуальними для України сьогодні є зусилля на підвищення питомої ваги експорту продукції обробної промисловості, в порівнянні з чим становище України, на жаль, свідчить про значне відставання від розвинених країн.

Протистояння процесам глобалізації включає пошук державою свого місця в міжнародному поділі праці, здійснення структурних змін з метою створення й просування на внутрішні й зовнішні ринки вітчизняної продукції й послуг. У зв'язку із цим залежність від сировинного експорту, що спричиняє прив'язку до імпорتنих енергетичних джерел, повинна ослабнути, а такі фактори, як трудовий, науковий потенціал держави — зміцнитися.

Переведення технічного стану виробництва на більш раціональні та інноваційні принципи сприяє забезпеченню прибуткової діяльності. Основною характеристикою технології у сучасному світі стає її мінливість. Технологічні інновації спрямовані на створення та освоєння виробництва нової продукції, технології і матеріалів, модернізацію обладнання.

Відношення до новачків у спеціалістів підприємств на різних рівнях управління ще залишається критичним і розраховувати на їх активну участь у технологічних зрушеннях обачливо. Тому виникає необхідність цілеспрямованого управління інноваційною діяльністю підприємств, яке б передбачало не лише організацію впровадження нової ідеї під тиском вищого керівництва, але й зміщення акцентів у системі стимулів персоналу.

Практика показує, що чим швидше змінюються основні виробничі концепції, тим більш виправдане існування дослідних виробництв у виді самостійних підприємств або підрозділів. Дослідний завод чи цех мають бути оснащені таким устаткуванням, яке за своїм технічним рівнем знаходиться на рівні устаткування серійного заводу, воно може бути більш досконалим і більш прогресивним. Тільки у цьому випадку можна домогтися скорочення термінів підготовки серійного виробництва нових виробів.

Також має бути пряме кредитування з допомогою інструментів, котрі можуть підтримувати інноваційний розвиток, а саме інвестиційні фонди, уповно-

важені банки. Необхідна розробка системи гарантій, що забезпечували б повернення грошей державі.

В Україні поки що не створена законодавча база з такого виду державної підтримки, як здешевлення кредитів за рахунок компенсації процентних виплат з бюджету, а також не існує розроблених норм для галузей. Невиконання контрактів, недотримання прав акціонерів і досягнутих домовленостей, наявність корупційних схем і криміналу залишаються важливими проблемами, що зупиняють заходів промислових інвесторів вкладати кошти в українську економіку.

Структурні зміни повинні знайти відбиття у відповідних макроцінових пропорціях, заснованих на паритетному вимірі ВВП. Вони стають ефективними в умовах зближення внутрішніх і світових цін в економіці в цілому й в окремих її секторах (критерії вертикальної й горизонтальної структурно-цінової конвергенції): здійснення імпорту із країн з більш низьким рівнем цін, а експорту — у країни з більш високим рівнем цін (критерій ефективності зовнішньої торгівлі): більше низьких цін на вітчизняні товари та послуги на внутрішньому ринку в порівнянні із цінами конкуруючого імпорту (критерії імпортозаміщення).

На наш погляд, державний ціновий моніторинг доцільно підкоряти позначеним вище критеріям. У цей час він зводиться до відстеження динаміки цін на окремі товари, є фрагментарним і не розкриває структурних, інституціональних, валютно-курсних, монетарних факторів ціноутворення й впливу цінових змін на економічний і соціальний розвиток держави.

Глобалізаційні процеси привели до виникнення проблем у сфері міжнародних відносин. Так, розвиток діяльності корпорацій створив так званий процес «блокування міжнародних інвестицій». Це стало відбиттям конкурентної боротьби між альянсами більших корпорацій за ринки розвинених країн. Розподіл впливу транснаціональних корпорацій ТНК привів до перетворень у глобальній системі інвестиційних ресурсів ТНК [8].

Можна помітити, що діяльність міжнародних холдингових компаній позиціонується як допоміжна в процесі залучення іноземних інвестицій і виявляє ознаки подальшого розвитку національних компаній як домінуючих операторів інвестиційних ресурсів на внутрішньому ринку. Це дає можливість в умовах стабільного розвитку в Україні прогнозувати, що рівень інвестиційного потенціалу національних підприємств буде збільшуватися головним чином за рахунок залучення в національну економіку ресурсів приватних інвесторів і подальшого розвитку національного фондового ринку.

Висновки. В Україні ще потребує розробки механізм забезпечення узгодження й обмеження інтересів і дій різних суб'єктів економічної діяльності, якщо вони суперечать загальнонаціональним інтересам. Державою має забезпечуватися перерозподіл ресурсів, якщо ринкові механізми їх розподілу спрацьовують не оптимально, чи якщо ринкові механізми приводять до не оптимального їх розподілу з погляду стратегічних національних інтересів.

Очікування росту конкурентоспроможності економіки й зміцнення експортного потенціалу України як умов участі України у глобалізаційних процесах достатньо обґрунтоване. Належний розвиток економічного потенціалу України з її природними і людськими ресурсами, величезним попитом споживачів може стати каталізатором промислового росту в Європі.

Література

1. Арутюнов В.Х., Свінцицький В.М. Філософія глобальних проблем счасності: Навч.-метод. посіб. для самост. вивчення дисципліни. — К.: КНЕУ, 2003.
2. Головатий М. Обережно — глобалізація // Уряд. кур'єр. — 2002. — № 176.
3. Гальчинський А.С. Суперечності реформ у контексті цивілізаційного прогресу. — К.: Українські пропілеї, 2001.
4. Глобальні трансформації й стратегії розвитку. — К.: Оріане, 2004.
5. Глобалізація й безпека розвитку / О.Г. Білорус, Д.Г.Лук'яненко та ін. — К.: КНЕУ, 2005.
6. Діалог цивілізацій: протиріччя глобалізації: Матеріали II Всесвітньої конф. Київ, 23 травня 2003 р. — К.: МАУП, 2003.
7. Іноземців В. Розколота цивілізація. — М.: Academia-Наука, 2004.
8. Маркова В.Д. Стратегический менеджмент. — М.: Инфра, 2010.

Статтю подано до редакції 10.10.2012 р.

УДК 657

В. В. Качалай, аспірант кафедри обліку та аудиту
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

АЛЬТЕРНАТИВНІ ПІДХОДИ ДО КЛАСИФІКАЦІЇ ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА ТА ВИДІВ КАЛЬКУЛЯЦІЙ НА ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

АНОТАЦІЯ. Закцентовано увагу на ключовій ролі повної, точної та достовірної обліково-аналітичної інформації про виробничі витрати промислового підприємства в умовах глобалізації. Ідентифіковано альтернативні підходи до класифікації витрат виробництва на основі проведеного ретроспективного аналізу літературних джерел з окресленої проблематики. Досліджено методику групування видів калькуляцій для потреб виробництва.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: класифікація, напрям класифікації, класифікаційна ознака.

АННОТАЦИЯ. Акцентировано внимание на ключевой роли полной, точной и достоверной учетно-аналитической информации о производственных затратах промышленного предприятия в условиях глобализации. Идентифицированы альтернативные подходы к классификации производственных затрат путем проведения ретроспективного анализа литературных источников по обозначенной проблематике. Исследовано методику группирования видов калькуляций для потребностей производства.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: классификация, направление классификации, классификационный признак.

ABSTRACT. The paper focuses on a key role of full, accurate and reliable accounting-analytical information on manufacturing costs of an industrial enterprise under globalization. The study identifies alternative approaches to manufacturing costs classification by conducting a retrospective analysis of extensive body of literature on the subject. Techniques of the calculation types classification are examined for the purposes of production.

KEYWORDS: classification, type of classification, classification feature.